

1 PAGKAKANULO SA EL SALVADOR

Ayer, Nicaragua. Manana, El Salvador! (Kahapon, Nicaragua. Bukas, El Salvador!) Matapos ang makapigil-hiningang tagumpay ng Sandinista Front for National Liberation (FSLN) sa Nicaragua noong 1979, inilunsad naman ng Farabundo Marti Front for National Liberation (FMLN) ang sariling "pangkalahatang insureksyon" noong 1981 upang ulitin sa El Salvador ang ginawa ng mga Sandinista. Nabigo ang FMLN.

Ang FSLN ay napatalsik na sa poder ng mga tradisyunal na naghaharing-uri. Ang FMLN naman ay sumuko sa pamamagitan ng tinaguriang Kasunduang Pangkapayapaan ng Chapultepec, lumantad at lumahok sa eleksyon noong Marso kung saan nilampaso sila ng ARENA, ang dulong-kanan na partido ng malaking hacendero at komprador.

SAAN NAGKAMALI?

Karamihan sa mga grupong Kaliwa sa El Salvador, maliban sa Partido Komunista, ay lumitaw noong maligalig na dekada '70. Papaimbuyog ang kilusang masa. Ang Simbahan ay aktibo noon sa pag-oorganisa ng mga magsasaka sa mga Basic Christian Communities (BCCs). May itinayong mga sentro ng paggawa upang organisahin ang manggagawa. Aktibo sa pag-oorganisa at mga aksyong masa ang mga kabataan at estudyante. Ang mga panawagan sa reporma ay sinagot ng gubyrerno ng marahas na panunupil. Nagsagawa ng pagmasaker at asasinasyon ang gubyrerno subalit nabigo itong sagkaan ang paglakas ng kilusang masa.

Sinimulan ang armadong pakikibaka noong maagang bahagi ng dekada '70 upang ibagsak ang huntang dominado ng militar at itrasporma ang lipunan. Ang malupit na panunupil sa kalunsuran ay nagtulak sa paglawak ng suporta para sa armadong pakikibaka.

Sa pagtatapos ng dekada, lumitaw ang limang pormasyong pulitiko-militar at noong Oktubre 1980 ay nagsanib para buuin ang FMLN : FPL (Fuerzas Populares de Liberacion)/FAPL; RN (Resistencia Nacional)/FARN; PRS (Partido de la Revolucion Salvadorena)/ERP; PCS (Partido Comunista Salvadoreno)/FAL; PRTC (Partido Revolucionario de los Trabajadores Centroamericanos)/FAR-LP.

Dahil sa matinding pasistang panunupil, dalawang progresibong ligal na organisasyon ang napwersang mag-

underground. Ito ang MPSC (Movimiento Popular Social-Cristiano) ni Ruben Zamora at ang MNR (Movimiento Nacional Revolucionario) ni Guillermo Manuel Ungo. Binuo nila ang Revolutionary Democratic Front (FDR) at nakipag-alyansa sa FMLN.

Noong Disyembre 1981, inilunsad ng FMLN ang tinawag na "Final Offensive" (Pangwakas na Opensiba) isang tipong-Nicaragua na insureksyong popular na pinangungunahan ng maliit na hukbong gerilya. Ito'y nabigo.

Nais nilang gayahin ang naganap sa Nicaragua nang hindi nauunawaan ang mga natatanging sirkunstansyang umiral doon tulad ng labis na pagkakabukod ng rehimeng Somoza sa loob at labas ng bansa, at ang pagkabigo ng U.S. na maagap na makasaklolo sa kanyang papet. Tali ang kamay ng imperyalismong U.S. dahil sa malakas na sentimyentong anti-interbensyon sa U.S. matapos ang mapait na pagkatalo sa Byetnam kasabay ng malakas ding internasyunal na presyur laban sa panghihimasok. Dahil dito, mabilis na nagiba ang diktadurang Somoza.

Sa halip na hakbang-hakbang na mag-ipon ng lakas at sumulong nang paalon, tinangka ng FMLN ang mabilisang tagumpay militar laban sa isang malakas pang kaaway. Natuto na rin ang U.S. sa kanyang karanasan sa Nicaragua at determinado itong huwag nang payagang maulit pa. Itinulak ang naghaharing pangkatin na magpatawag ng eleksyon upang maakit ang mga seksyon ng naghaharing-uri na naitsapwera sa poder, at mas mahalaga, mapagpasyang kumilos ang U.S. upang palakas in ang reaksyunaryong hukbo.

Matapos mabigo sa insureksyon, bumaling ang FMLN sa mabilisang pagbubuo ng malalaking pormasyon upang labanan ang kaaway sa kumbensyunal at di-kumbensyunal na paraan. Sa panahong ito'y ang baseng masa ng FMLN ay limitado sa ilang liblib na rehiyon sa hilaga at silangan. Suportado ng US, sumagot ang gubyrno sa pamamagitan ng mga opensiba sa lupa at himpapawid sa mga tukoy na balwarte ng FMLN. Muling bumara ang estratehiya ng FMLN.

Mula sa "kaliwang" pagkakamali ng paghahangad ng mabilisang tagumpay militar una sa pamamagitan ng insureksyon at pagkatapos sa pamamagitan ng adelantadong regular na pakikidigma, bumaling naman ang FMLN pakanan. Noong 1984, sinimulan nito ang pagpihit sa estratehiya kung saan ang gawaing militar ay nagsisilbi sa paghahabol ng mapayapang resolusyon sa armadong labanan.

LIKO PAKANAN: LANDAS NG PAGKAKANULO

Pumasok ang FMLN sa usapang pangkapayapaan una sa Christian-Democratic na rehimeng Duarte at pagkatapos sa rehimeng ARENA ni Pres. Christiani. Noong 16 Enero 1992, nilagdaan ang Kasunduang Pangkapayapaan ng Chapultepec sa Mexico.

Ang kasunduan ay nagpapahintulot sa FMLN na lumantad at makipagpaligsahan sa halalaan sa 1994 kapalit ng pagsasalong ng armas at paglalansag sa hukbong bayan. Kasabay ng paglalansag ng hukbong bayan, babawasan ang reaksiyunaryong hukbo sa partikular, lalansagin ang limang kinamumuhang batalyon na binuo at sinanay ng U.S. Gayundin, ang malupit na Policia Nacional at Policia de Hacienda ay papalitan ng "independyenteng" Policia Nacional Civil (PCN) na ang 20% ay mula sa dating hukbong bayan.

Bubuuin ang isang Truth Commission sa ilalim ng superbisyon ng U.N. upang magsiyasat sa mga paglabag sa karapatang tao.

Isang napakalimitadong programa sa pamamahagi ng lupa ang nakasaad sa kasunduan. Ito ay nakadisenyo pa para sa pag-iintegra sa buhay sibilyan ng mga gerilya at sundalo ng gubyrerno na maaapektuhan ng demobilisasyon.

Walang mga kongkretong probisyon ang nakasaad tungkol sa mga repormang sosyo-ekonomiko, liban sa pagbubuo ng isang Porum para sa Pang-ekonomya at Panlipunang Kooperasyon. Ang mga panukalang lilitaw mula sa porum na ito ay irerekomenda para aksyunan ng Lehislatibong Asembleya.

Sa esensya, ang kasunduan ay nagbigay-daan lamang sa pagsuko at paglantad ng FMLN sa ligal na arena, habang ang mga susing usaping sosyo-ekonomiko na ugat ng armadong labanan ay nanatiling bitin at walang kalutasan.

Ang Kasunduang Pangkapayapaan ay paulit-ulit na sinabotahe at ang implementasyon ay ipinagpaliban ng rehimeng ARENA.

Habang maagap na naganap ang demobilisasyon ng 8,000 gerilya noong Disyembre 1992, ipinatupad ang pagpapaliit sa reaksiyunaryong hukbo at ang pagbuwag sa limang piling batalyon pagkaraan ng dalawang buwan.

Natuklasan ng Truth Commission na 95% ng mga kaso sa paglabag sa karapatang-tao ay kagagawan ng reaksyunaryong pwersang militar. Napatunayang sangkot ang Ministro at Bise-Ministro ng Depensa ngunit makaraan ang limang araw ay ipinasa ng parlamento ang isang batas sa amnestiya na nagpapatawad sa mga kriminal.

Mula nang pirmahan ang kasunduan, 10% pa lamang ng limitadong pamamahagi ng lupa ang naipatutupad. Wala pa sa 1% ng kabuuang problema sa lupa ang nilulutas nito.

Maraming upisyal ng dating kinamumuhiang mga pwersang pulisya na akusado ng paglabag sa karapatang-tao ay inilipat lamang sa "bagong" Policia Nacional Civil.

Mula nang sila'y lumantad, 25 na miyembro at lider ng FMLN, kasama ang isang kandidato sa parlamento, ang pinaslang ng mga maka-kanang death squad.

Ang bansa ay nananatiling isang mala-kolonya ng imperyalismong US, salamat sa maamong kolaborasyon ng FMLN. Mga pulis upisyal ng US, Espana at Chile ang nangangasiwa sa treyning ng bagong pulisya. Ang USAID na dating aktibo sa kontra-insureksyon ang nagbibigay ng treyning sa dating mga medikong gerilya.

Lahat ng nakamit ng rebolusyon at ng masa na pinagbuwisan ng buhay ay itinaon ng FMLN. Nananatiling buo ang mapagsamantala at mapang-aping mga istrukturang panlipunan at pang-ekonomya. At sa pagkakalansag ng rebolusyunaryong hukbo, walang anumang depensa ang masang Salvadoreno sa harap ng naghaharing kapangyarihan ng mga lokal na reaksyunaryo at imperyalismong US.

GANAP NA PAGBALIGTAD

Samantala, patuloy ang pagdaos ng FMLN sa ganap na pagkabangkarote sa ideolohiya at pulitika. Upang bigyang-matwid ang kanilang pagkakanulo sa rebolusyon at maka-uring kolaborasyon inuulit nila ang mga gasgas na teorya ng mga rebisyunista noong una pang panahon na pinalilitaw nilang bago at diumano'y mas angkop sa "modernong mundo."

"Hindi natin dapat ituring ang pribadong pangangalakal bilang likha ni Satanas, ng demonyo o kaaway sa ideolohiya. (...) Ang estado, ang gubyrno ay dapat maging isang tagapagkasundo ng iba't ibang interes.

"Ito'y panahon ng pagkakasundo ng mga sektor na dating antagonistiko ngunit ngayon ay nagsisikap makamit ang intersektoral na kooperasyon.

"Dapat igalang ng FMLN at ng Kaliwa sa kalahatan ang lehitimong interes ng sektor sa negosyo at paghusayin ang kooperasyon upang mapangibabawan, o sa minimum ay mapanghawakan, ang mga kontradiksyon sa pagitan ng mga sektor, para sa kapakanan ng demokrasya, istabilidad at kapayapaang panlipunan.

"Ang FMLN ng 1993 ay hindi na ang FMLN ng digmaan. Tayo ngayon ay isang partido pulitikal (...) na mula sa perspektiba ng kapakanan ng nakararami ay marunong makipagdayalogo at pumasok sa mga kasunduan at konsensus sa ibang sentro ng kapangyarihan: sa kapital, sa Pwersa Armada, sa mga partido pulitikal, sa US at sa internasyunal na komunidad."

Ang imperyalismong US na kamakailan lamang ay itinuturing na kaaway ng mamamayan ay biglang naging alyado at "tagapangalaga ng kapayapaan." Bakit nga naman hindi pangangalagaan ng imperyalismong US ang "kapayapaang" napakapabor sa mga mapagsamantala at mapang-api?

"Ang pakikipag-ugnayan sa gubyernong US ay sarado noon sa FMLN. (...) Noong Agosto 1991 (...) nagkaroon ng pagbabago sa ating relasyon sa US, na nakabatay sa mutwal na paggagalangan, at dahil dito'y ang US ay isa sa mga tagatiyak ng pagpapatatag ng Kasunduang Chapultepec."

"Isang bagay na may malaking kahalagahan (...) ang partikular na pagpapahalagang ipinapakita ng gubyernong US sa paggagarantiya ng pananatili at pagpapatatag ng kapayapaan sa ating bayan."

Kasama sa korus ng mga imperyalista at lahat ng reaksiyunaryo sa buong daigdig, kanilang ibinabando ang pagkamatay ng Marxismo-Leninismo bilang isang ideolohiyang pinaglipasan na ng panahon.

"Ang ideolohiya ng Marxismo o komunismo na nakadisenyo para sa Europa ay naglaho na. Huwag nating, tayong mga latino, gawing sukatan ng ating sarili ang ganoong ideolohiya at praktika. (...) Ang saradong sistemang pang-ekonomya ng sosyalismo ay pawang nagiba na parang mga kastilyong buhangin."

At ano ang kanilang pamalit sa Marxismo-Leninismo?

"Ang pluralistang ideolohiya ang pinakamahusay na ideolohiya para sa mamamayan, dahil hindi nito ipinipwera ang anumang sektor o interes. Hindi katanggap-tanggap sa modernong mundo ang anumang uri ng sektaryanismo at panatisismong pang-ideolohiya."

Malayo na nga ang narating ng FMLN. Kaya lamang PAATRAS.